

Els guardians de la llibertat

Fitxa- resum

“Els guardians de la llibertat” és un Treball de Recerca de Batxillerat que he realitzat que estudia els mitjans de comunicació com a constructors d'una realitat social.

El meu objectiu ha estat resoldre preguntes com, per exemple, si podem considerar els mitjans de comunicació com uns guardians de la llibertat, com un dels majors sistemes de manipulació política, social i cultural de l'actualitat o si som conscients de la força d'aquesta condició. He cercat informació i m'he centrat a recollir-la d'un dels més grans experts dels mitjans de comunicació contemporanis de casa nostra. Tal com afirma el catedràtic en comunicació audiovisual Joan Ferrés, la televisió pot condicionar la llibertat humana des de l'emotivitat; i pot fer-ho fins al punt d'ensorrar alguns dels grans mites del sistema de valors i d'idees de la societat occidental: el mite de la llibertat humana, el de la racionalitat, el de la consciència, etc.

Així doncs, el treball està enfocat a estudiar si els mitjans de comunicació reproduïxen la realitat social en totes les seves manifestacions i distorsions, o bé, si la construeixen segons les seves pràctiques de selecció i de tractament.

A partir d'aquesta fonamental qüestió se'n deriven d'altres, totes relacionades a la construcció d'una realitat social volgudament caracteritzada per uns ítems determinats.

L'estructura del meu treball de recerca consta d'una primera part teòrica que engloba tres epígrafs. El primer d'aquests està basat en un estudi sobre etimologia i filosofia, per des

d'un principi, poder determinar quines són les paraules amb les quals hem d'afrontar el pes dels mitjans de comunicació i quins són els asos que tenen amagats sota la màniga per aconseguir fer trontollar els grans mites del sistema de valors i d'idees de la societat occidental, esmentats anteriorment i presentats segons Joan Ferrés, el de la llibertat humana, el de la racionalitat, el de la consciència i el de la percepció objectiva.

El segon tracta l'origen i l'evolució dels mitjans de comunicació, definint en un començament el concepte comunicació, els termes mitjans de comunicació, i finalment, l'origen i l'evolució dels coneguts *mass media* (mitjans de comunicació de masses), d'entre els quals he escollit la televisió per a determinar-ne el poder des dels informatius. Finalment, el tercer i darrer d'aquesta primera part, centrat en l'estudi de les tècniques de manipulació en els mitjans a nivell general, l'explicació del què és notícia i què no, i, per últim, l'anàlisi de les tècniques de manipulació en els telenotícies.

Seguidament s'enceta un segon apartat pràctic, dividit en dues seccions més, basades en un anàlisi de notícies

En el primer he analitzat els telenotícies vespre de Televisió de Catalunya (TV3) durant quatre mesos, de juny a setembre de 2010, tot fent-ne un estudi quantitatiu i qualitatiu basat en el tractament de notícies sobre immigració i joventut, amb la finalitat de poder treure conclusions sobre quin tipus de construcció es fa des dels mitjans d'aquest dos col·lectius, seleccionats pel fet de tenir la sensació que en predomina una visió especialment problemàtica i negativa; i perquè els considero uns dels col·lectius bàsics i fonamentals de la societat. Els immigrants conformen un gran nombre de població al nostre país, formen part de la nostra societat i, malgrat tot, reben tractes diferents, en la majoria dels casos, discriminatoris. Per altra banda, els joves són el futur del país, una joventut valenta, emprenedora, arriscada, motivada, amb aspiracions... farà créixer un país, farà tirar-lo endavant; un país amb joves sense empenta, sense possibilitats, sense ànsies, sense curiositat... tindrà un futur molt més magre.

Amb tot això, pretenc justificar l'elecció de l'anàlisi d'aquests dos col·lectius, tinc la sensació que la imatge que es té d'ambdós és realment pejorativa, i espero poder conèixer si des dels mitjans de comunicació es potencia aquesta visió.

La segona part d'aquesta secció pràctica l'he centrada en l'anàlisi de casos concrets i més extremistes, he estudiat notícies sobre la manifestació del passat 10-J, sobre la prohibició d'activitats taurines per part del Parlament de Catalunya i sobre la crònica d'una falsa invasió; amb l'objectiu de demostrar de quina manera ens construeixen una realitat social i fins a quin punt arriba el seu poder. Aquest estudi de notícies concretes es basa en la comparativa, entre cadenes ja esmentades (TV3, Telecinco, Intereconomía, TVE, etc.), del tractament de les notícies.

La primera notícia sobre la manifestació del 10-J s'estudia des de Televisió de Catalunya i Intereconomía; la segona, sobre la prohibició d'activitats taurines, des de, també, Televisió de Catalunya, Telecinco i Televisió Espanyola; i finalment, la darrera, fou emesa per una cadena georgiana de màxima audiència al país, que per comprovar, justament, el poder dels mitjans de comunicació sobre els espectador, va provar un dalt a baix impressionant arreu de Geòrgia.

Finalment, he elaborat un producte audiovisual com a part més artística. Es tracta d'un vídeo que recull la magnífica presència dels mitjans de comunicació en la nostra societat, i intenta fer una reflexió ètica sobre el seu poder.

Així doncs, aquest Treball de Recerca està enfocat a desenredar els fils que ens fan titelles dels mitjans de comunicació, pel seu poder a nivell presencial i influent, fent de la nostra vida una obra teatral de titelles admirats i dominats per la puixança del quart poder del món.

El Treball de Recerca s'inicià a mitjans de febrer de 2010 i finalitzà a principis de novembre del mateix any. Al llarg d'aquest període de temps, he anat buscant informació sobre els mitjans de comunicació, he llegit diferents llibres per tal de conèixer l'àmbit a

tractar. Per exemple, Televisión Subliminal de Joan Ferrés, llibre realment influent en la primera part del treball per la seva explicació del derrocament dels mites humans de la nostra societat des dels mitjans de comunicació i per la seva adequació a la resolució dels objectius proposats a descobrir; entre d'altres volums de Chomsky, tesis universitàries, etc.

Un cop realitzada la recerca d'informació vaig analitzar els informatius i vaig començar a fer l'anàlisi de les notícies ja esmentades per tal de poder extreure les conclusions exposades a la fi del treball.

Finalment, el projecte va concloure amb la gravació i l'edició del vídeo resum del Treball de Recerca, mitjançant una càmera cedida per l'IES d'ús domèstic i un ordinador *Apple* per poder construir-lo.

En el vídeo hi participen companys meus que m'han ajudat, d'una banda, a simular un telenotícies, es tracta d'una bona amiga que ha comunicat una notícia inventada a tall de reflexió, i un noi marroquí que ha fet el mateix dient-la en àrab i des d'un punt de vista diferent; i de l'altra, una companya de classe actua per fer visualitzar la idea d'actuar com a titella per la influència de la televisió. Complementen el producte audiovisual parts d'una entrevista que vaig fer a Marta Masó, periodista de TV3 a la delegació de Girona; i un conjunt d'imatges dels mitjans de comunicació, per demostrar la seva omnipresència.

Així doncs, el vídeo final mostra la importància dels mitjans de comunicació al nostre dia a dia, permet visualitzar el concepte d'actuar com a titelles regits pels mitjans present al llarg de tot el Treball, i convida a fer una reflexió per tal de buscar l'empatia i conscienciar de la importància de fer una bona selecció a l'hora d'escollir qui volem que ens ensenyi què passa al nostre món.